2271

דער בלוטיגער

פאגראם

אין אדעססא

פון 18 — 22 אקטיאבר 1905 יאהר.

ובגוים ההם לא תרגיע,
ולא יהיה מנוח לכף רגליך וכ"ו.
(דברים כ"ח ס"ח).

פערפאסט פון דוד הורוויץ.

אדעססא
בדפוס האחים בלעטניצקי
תרס"ו.

דער בלוטיגער

פאגראם

אין אדעססא

פון 18 — 22 אקטיאבר 1905 יאהר.

ובגוים ההם לא תרגיע,
ולא יהיה מנוח לכף רגליך וכ"ו.
(דברים כ"ח ס"ח).

פערפאסט פון דוד הורוויץ.

אדעססא
בדפוס האחים בלעטניצקי
תרס"ו.

ס׳איז צייט!

אין רוסלאַנד איז יום טוב עס גרייט זיך עס געהט
דאָס לאַנד צו אַ לעבען אַ נייעס
עס קלינגען די גלעקער אין קלויסטער מיט פרייד, —
מע פייערט „יציאת מצרים".
עס קלינגען די גלעקער זיי וועקען אי מוטה,
אי גלויבען אין קריסטליכען האַרצען —
און שטראַמען ווייז גיסט זיך דאָס יודישע בלוט,
אין אָבגרונד אין קאַלטען אין שוואַרצען!..
עס שוועבט אין אַ ריינער אַ ליכטיגער פלוט
דער ענגעל פון פרייהייט און פרידען —
און טייכענווייז גיסט זיך דאָס יודישע בלוט . . .
ניטאָ קיין רחמנות פאַר יודען!
ניטאָ קיין רחמנות, קיין גלויבען, קיין גאָט,
דער טויט איז די פרייהייט געגעבען, —
דער יודישער נאָמען — צו שאַנד און צו שפּאָט,
און הפקר דאָס יודישע לעבען! . . .

. . . . . .

חברים און ברידער! די פינסטערע צייט,
פון קלאָג און געביט איז אַריבער,
געקומען די צייט
צו פאַלען אין שטרייט,
נאָר פאַלען — ווי שמשון הגבור!
געקומען די צייט
ניטאָ שוין ניט „ווייט"
ניט „נאָהענט", „ניט פרעמד" און ניט „אייגען",
איין אומגליק איין מיטטעל; איין שונא איין שטרייט!
געקומען די צייט, געקומען די צייט,
זיין אייזערנעם נאַקען צו בויגען!
איין חוואַליע פון צאָרען זאָל זידען איין שטראָם
זאָל פליסען אין אונזער נשמה . . .
איין קבר, איין יתום, איין גואל הדם
איין הייליגע גרויסע נקמה! . . .
חברים און ברידער, די פינסטערע צייט
פון קלאָג און געביט איז אַריבער;
געקומען די צייט
צו פאַלען אין שטרייט,
נאָר פאַלען ווי שמשון הגבור! . . .

(דער פרייגד נומער 226).

ש. פרוג.

די היסטאָריע פון אָדעסער פּאָגראָם.

האָטשי דער פּאָגראָם האָט זיך אין אָדעסאַ אָנגעהויבען גלייך ווי אין אַללע שטאָדט. ד׳ ה׳ דינסטאָג בייטאָג דריי אַ זייגער דעם 18 אָקטיאַבער 1905 יאָהר. אָבער די אומריהען און פערשיעדענע אומגליקען און אויך גרויסע הריגות האָבען זיך נאָך אָנגעהויבען צוריק מיט פינעף חדשים ד׳ ה, פון 15 יונ, פון דער געוויסער צייט וואָס די פאַנצער-שיף פּאָטיעמקין איז געקומען קיין אָדעסאַ און האָט אַרויס-געוואָרפען אַ קריגס-פלאַג. דאַן איז געפאַלען אויף דער גאַנצער שטאָדט אַ אימת מות. טויזענדער פאַמיליעס זאָגען זיך צולאָפען פונעם שטאָדט. וואָרעם ווען עס זאָל טאַקע באַמת געווען קומען דערצו אַז פּאָטיעמקין זאָל באָמבאַדירען די שטאָדט וואָלט ער געקאָנט אין אַ שעה מאַכען אַש און פאַרעך פון דער גאַנצער שטאָדט. נאָר גאָט האָט געהאָלפען עס איז דערצו ניט געקומען. ער האָט נאָר איבערגע-שראָקען די שטאָדט מיט צוויי קליינע באָמבעס. און האָט אַראָבגעהאַקט צוויי דעכער. און דער סוף האָט זיך אויסגעלאָזט מיט היבשע עטליכע טויזענד הרוגים וואָס דאָס שטאָדט מיליטער האָט געשאָסען אין דעם המון, וואָס האָט פערברענט דעם גאַוואַן מיט סחורות פאַר אַ 50 מיליאָן רובל. דערנאָך האָט מען באַלד אויס-געריפען קריגס-צושטאַנד (воен. полож.) אין שטאָדט, און פון דער צייט אָן האָט זיך שוין אָנגעהויבען סמוטנע טאָג, דער מסחר איז שטאַרק געשלאָגען געוואָרען, דאָס אַללגעמיינע לעבען איז אומעטיג געוואָרען, קיין שום פערזאַמלונג האָט ניט געקאָנט זיין א׳ ד׳ ג׳. די שטאָדט האָט עטליכע מאָל געביטען מען זאָל דעם קריגס-שטאַנד אַראָפנעמען, נאָר עס האָט ניט געהאָלפען, מע האָט געמוזט לעגען ווי אונטער אַ פרעם דריי חדשים מיט אַ האַלבען. מע האָט קוים דערלעבט, מע האָט אַראָב-גענומען דעם קריגס-צושטאַנד. דאָס איז געווען דעם צווייטען טאָג סכות. אַז מע האָט דערהערט די בשורה זענען מיר געוואָרען פרייליך מיר האָבען געשעפּט אַבי-סעל פרייער די לופט. מיר האָבען געהאָפט אַז אַללעס וועט יעצט אָנהייבען בלי-הען און אָדעסאַ וועט ווידער לעבען ווי אין די גוטע יאָהרען.

הושענה רבה האָבען מיר אין שוהל יבנה געמאַכט צוויי גרויסע פערזאַמלונג איינע פון דער חברה לינת הצדק, די צווייטע פון דער חברה אַגודת דוברי עברית. מיט איינעם וואָרט אַללעס האָט אַרויסגעוויזען אַז עס לעבט. אָבער צום בעדויערין האָט די פערגעניגען ניט לאַנג געדויערט. נאָך סכות האָט מען באַלד אָנגעהויבען ריידען פון שטרייקען, און דעם 14 אָקטיאַבער האָבען געמאַכט אַ זאַבאַסטאָווקע (אַ שטרייק) די שולערס פון די קלענערע און די מיטטעלסטע שולעס און זיינען אַרום געגאַן אין שטאָדט פון איין שולע צו דער צווייטער און האָבען ניט געלאָזט

לערנען. דאָס איז געווען אַ מחנה פון קינדער וואָס די שטאָדט האָט אויף זיי גע־קוקט מיט אַ שמייכעל, מע האָט עס געהאַלטען פאַר אַ קינדער־שפּיל. אָבער גאָר אַנדערש האָט אויף זיי געקוקט די פּאָליציע. זיי האָבען אויף זיי געקוקט ווי אויף פאַרבריעכער ווי אויף שונאים צום פאַטערלאַנד. מע איז אויף זיי אָנגעפאַלען ווי אויף איין אָמת'ן שונא, מע האָט זיי געשלאָגען און געשאָסען אויף זיי, און טאַקע איינינגע געהרג'עט און אַ סך פערווינדעט, צווישען זיי האָט מען אויך געהרג'עט דעם סטודענט ו. טשערקאָוויאָנו, אַ סך קינדער האָט מען אַרעסטירט און זיי דאָר־טען געשלאָגען . . .

דעם 16 אָקטיאַבער האַבען שוין גרעסערע שיכער אַרויסגעטריטען און מיט זיי די אַרבייטער און פריקאַזשטיקעס און מע האָט שוין געסטרויעט באַריקאַדעס אין עטליכע ערטער. דאַן איז ווידער אָנגעפאַלען סאָלדאַטען און קאָזאַקען און האָבען אָנגעהויבען שיסען און שלאָגען. אין דעם טאָג איז געפאַלען עטליכע צענדלינג סטו־דענטען און אַנדערע מענשען און אַ סך זאָנען פערווינדעט געוואָרען, בלוט האָט זיך געגאָסען אין אַללע גאַסען. נאָר דאָך האָט מען נאָך גערעכענט אין שטאָדט אַז דאָס איז אַ איבערלויפיגע געשעהניש, אין אָדעססא איז מען שוין געוואָהנט געוואָרין מיט סטאַטשקים און דעמאָנסטראַציעס און מיט קרבנות. און אַז עס שטייט נאָך פאַר אַזוינע אומגליקען מיט אַזוי פיעל אומשולדיגע קרבנות האָט זיך קיינער ניט גערעכענט. אויף דער נאַכט איז געוואָרען שטיהל, די גאַסען זאָנען אָבגערייניגט געוואָרין די שטאָדט האָט זיך בערוהיגט . . .

* *
*

דינסטאָג פריה דעם 18 אָקטיאַבער האָבען זיך פערמאַכט אַללע פאַבריקען און אַללע געשעפטען. די גאַסען זאָנען געוואָרען פול מיט מענשען. די שטאָדט האָט גערוישט און געשטורעמט. אויף די גאַסען איז געווען אַ אונגעוועהנליך בע־וועגונג פון צעהנדליגער טויזענדער איינוואָהנער וועלכע האָבען געמאַכט גרויסע דעמאָנסטראַציעס. אין אַללע גאַסען איז מען אַרום געגאַנגען מיט רויטהע פאָהנען און געזינגען פרייע ליעדער. אויף יעדענס געזיכט איז געוועזען צו לעזען דאָס עטוואָס וויכטיגעס איז געשעהן. אַרום 11 אַזייגער איז אָנגעקומען די טעללעגראַממע אַז דער קיסר שיינקט פאַר גאַנץ רוסלאַנד פרייהייט: פרייהייט פון פערזאַמלען זיך, פרייהייט פון וואָרט. גייסטליכע פרייהייט און פרייהייט פון חברות, דערצו נאָך אַ קאָנסטיטוציע. אַז דער עולם האָט דערזעהן די טעלעגראַממא איז ערשט געוואָרען אַ רעכטע פרייד אויף אַלעמען. אונבעקאַנטע ווילד פרעמדע האָבען זיך האָרצליך גראַטולירט און זיך געקושט פאַר פרייד. די טאָלפּאַ איז געוואָרען גרעסער און גרעסער, אַפילו מענשען וואָס האָבען קיין מאָל ניט גענומען קיין אַנטהייל אין דעמאָנסטראַציעס זאָנען אויך אַרין אין קאָן און האָבען אויך געטאַנצט אויף דער חתונה. רויטע פאָהנען האָבען זיך געיאַוועט הונדערטער ווייז, אַפילו קליינע קינדער

האָבען געהאַלטען רויטע פאָנען און האָבען געטאַנצט און די גאַסען. די שמחה איז ניט צו בעשרייבען. קיין גאַראָדאָוואָיעס און קיין נאַדזיראַטעלעס האָט מען דעם טאָג ניט געזעהן אין דער גאַנצער שטאָדט און די קאָזאַקען וואָס האָבען זיך אַרום געדרייעט אין שטאָדט האָבען דעם טאָג קיינעם ניט געטשעפּעט. עס איז נאָך געווען אַזעלכע וואָס האָבען זיך פריינדליך געגריסט מיט די דעמאָנסטראַנטען און אָפיציערען האָבען זיי געגעבען די האַנד. עס האָט זיך אויסגעוויזען אַז דאָ ווערט שוין מקוים ישעיה'ס נביאות: „וגר זאב עם כבש יחדיו", ד' ה' אַ וואָלף וועט וואָהנען אין איינעם מיט אַ שעפּעלע און וועט עס ניט צורייסען. אָבער צום בעדויערען איז מען באַלד געוואָהרע געוואָרען אַז עס איז אַ טעות. דער וואָלף האָט נאָך זיינע צייַן ניט פאַרוואָרפען . . . און אַז בעת די גאַנצע שטאָדט איז געווען פאַר'רעש'ט פון קולות „הורא". און בעת מע האָט אומעטהום געהאַלטען ריידעס אויף די פרייע פּלעץ און מע האָט נאָר גערעדט פון פרייהייט און פון אַ ליכטיג לעבען, איז פּלוצלונג געוואָרען פינסטער און אַ שווערער שטיין איז געפאַלען אויפ'ן האַרצען. מע איז געקומען צו לויפען פון דאַלניצקער גאַס מיט אַ שרעקליכער בשורה אַז דאָרט ראַבעוועט מען און מע קוילעט יודען. אַללע זאָנען דערשראָקען געוואָרען, אויס ריידעס, אויס שמחות, די יודישע דעמאָנסטראַנטען האָבען באַלד אַוועקגעוואָרפען די רויטהע פאָהנען און זאָנען געלאָפען צונויף זיכען די חברים פון דער זעלבסט־שוץ (самообороны). צום אומ:ליק האָבען זיך די לעצטע ניט צוגעגרייט דערצו, ווייל קיינער האָט זיך יעצט ניט גערעכנט דערויף. נאָר דאָך זאָנען זיי באַלד געלאָפען און אָספּייעט אַוועק טרייבען די באַנדע רויבערס. און דער מיט האָט זיך געענדיגט דער טאָג. אַז עס איז נאַכט געוואָרען איז אויסגעליידיגט געוואָרין די גאַסען. עס איז געוואָרין שטיל ווי אויף אַ בית הקברות. אויף מאָרגען גאַנץ פריה (דעם 19 אָקטיאַבער) האָט זיך ערשט אָנגעהויבען די רעכטע פּאָגראָמען. די רוצחים האָבען זיך אָנגעהויבען ריקען נעהינטער אין שטאָדט אַרין און אַרבייטען זייער וואָלפישע אַרבייט. די זעלבסט־שוץ איז שוין געשטאַנען אויף די פוס אין אַ סך פון די צענטראַלנע גאַסען פון דער שטאָדט. בתוך כך האָט אימיצער מודיע געווען דער זעלבסט־שוץ אַז די אַרבייטער ביים באַן ווילען געהן גלייך מיט דער יודישער זעלבסט־שוץ צו פערהיטען יודען פון די חולינגאַנעס. זאָנען עטליכע צענדלינג יונגע לייט פון דער זעלבסט־שוץ צו געגאַנגען צום וואַקזאַל און די אַרבייטער זאָנען ווירקליך צו געשטאַנען צו זיי און זאָנען אינאיינעם געגאַנגען געגען די רוצחים. נאָר זיי האָבען בעשלאָסין פריער אָנהייבען מיט שלום, כדי מע זאָל קיין בלוט ניט פאַרגיסין. האָבען זיי גענומען אַ ווייסע פאָן און די אַרבייטער זאָנען געגיינגען פריהער מיט דער פאָהן. גייענדיג איז מען צו געגאַנגען צו אַ טראַקטיר ווי זיי האָבען געטראָפען לערך 300 חולינגאַנעס און אַ אָפיציער מיט סאָלדאַטען זאָנען אויך געשטאַנען דאָרט. האָבען די אַרבייטער געגעבען צו וויסען אַז זיי זאָנען געקומען רעדען פון שלום. זאָנען אַרויס געגאַנגען אַ צוויי חולינגאַנעס און האָבען געפרעגט: „צו זענט איהר דאָ גאַללע כריסטען, צו עס איז דאָ צווישען אייך יודען אויך"? — האָבען זיי געענטפערט: „עס איז דאָ יודען אויך". —

האָבען די רוצחים געענטפערט: „מיר ווילען קיין שלום נים מאַכען, מיר ווילען אויס הרג׳ען אַללע יודען״. און באַלד האָבען די סאָלדאַטען אַרויס געלאָזט אַ זאַלפּ, עס איז געפאַלען 46 פון די אַרבייטער. די יודישע יונגע לייַע זאָנען געשטאַנען פון אונטען זאָנען זיי תיכף אַנטלאָפען און האָבען זיך מציל געווען דאָס מאָהל. די רוצחים האָבען זיך אַללע מאָהל פערזאַמעלט מעהרער און מעהרער ביז זיי זיינען געוואָרען אין די טויזענדער און זאָנען אַרויף אויף פראָחאָראָוועד גאַס און האָבען געמאַכט חורבנות. חוץ וואָס זיי האָבען געראַבעוועט קליינטען זאָנען זיי נאָך אַריין אין די הייזער און האָבען גערויבט און געבראָכען, גערייסען בעט-געוואַנד, קיין איין מאָפליע נים געלאָזט, און מענשען געשלאָגען און געהרג׳עט.

די קולות פון די אומגליקליכע קרבנות זאָנען געגאַנגען ביז אונטער׳ן הימעל און די רוצחים האָבען געטהון זייערע אָהן שום רחמנות. דאָרט זאָנען זיי אַריין צום רב ר׳ ד״ש סלושטש און האָבען איהם געמיטשעט ער זאָל זיי געבען געלט און האָבען איהם אויסגעטהון ביז אין העמד און האָבען ביי איהם צו געגומען קרוב צו טויזענד רובל. ער איז קוים לעבען געבליבען. דעם ערשטען טאָג האָבען זיי נאָך ווייניג מענשען געהרג׳עט, זיי האָבען אוממיינסטען נאָר געראַבעוועט, נאָר די איבריגע טאָג האָבען זיי שוין געהרג׳עט געשניטען מענשען ווי די שאָף יונג און אַלט, און האָבען אַראָב געוואָרפען מענשען פון די דריטע עטאַזשען אַזוי, אַז זיי זאָנען באַלד צושיהט געוואָרען און האָבען דערביי געשריגען מיט אַ טיראַניש געלעכטער: „האָט האָסטו דיר פרייהייט, האָט האָסטו דיר קאָנסטיטוציע״ וכדומה. וואָס מעהרער עס האָט געדוועוערט און די חולינגאַנעס האָבען געזעהן אַז קיינער שטעהרט זיי נים... זאָנען זיי געוואָרען ביי זיך שטאַרקער און ווילדער און האָבען אָנגעהויבען פיינינגען זייערע אומגליקליכע קרבנות מיט אַזוינע ענוים קשים אַז די האָר שטעלען זיך באַפויר, למשל: אויף דעם הייליגען אָרט (בית הקברות) האָט מען געבראַכט מענ-שען פון וועלכע עס איז געווען אָבגעשניט גאַנצע אברים...

איין קאָזאַק מיט אַ ביקס האָט זיך אַריין געחאַפּט אין אַ וואָהנונג וויא עס איז געווען אַ סעמיינסטווע און עטליכע פרויען האָט ער אַ געשריי געטון: „איך וויל אייך אַללע הרג׳ען, נאָר זאָגט מיר פון וועמען זאָל איך אָנהייבען״. האָט זיך דער פאָטער מיט דער מוטער אָנגעהייבען קריגען יעדערער האָט געוואָלט פריער געטויט ווערען. אויפ׳ן פערעסיפ האָבען די חולינגאַנעס געהרג׳עט אַ שמש אַ זון און האָבען גענייט דעם פאָטער ער זאָל אָנטהון דעם טלית און זאָגען קריש נאָכ׳ן זון...

די „חולינגאַנעס״ האָבען געחאַפּט אַ יונגעל און האָבען איהם אַנידערגעשטעלט און האָבען איהם געהייסען אויף הייבען די האָנד און שטעהן גלייך. און זי האָבען אָנגעשטעלט די ביקסען גלייך אַקעגען איהם אויף צו שיסען איהם. אין דער מינוט איז גראַדע אָנגעקומען אַ אָפיצער און האָט איהם נים געלאָזט שיסען, דאָס יונגעל איז גערעטעט געוואָרען, נאָר זיינע האָר זאָנען אין די מינוטען ווייס געוואָרען ווי שניא פון דעם טויט שרעק. אויף מאָלדאַוואַנקע האָט מען אין איין אויבערשטען עטאַזש געפונען 36 געקוילעטע יודען. מע האָט געפונען הרוגים אפילו אין דיא קעלערס און אין די בתי כסאות, און אין מיטען גאַס אויך. געראַנגענע איז געווען גאָר אַן אַ צאָל. אין איינינגע הייזער האָבען זיי געהרגעט פון אַ סעמיינסטוואָ 2 אָדער 3 און אין איינינגע האָבען זיי קיין איינעם אויך נים איבערגעלאָזט (אַזוינע משפחות זאָנען געווען אויף סלאָבאָדקאַ דאַוו.דאָוויטש און ווי.צמאַן א׳ נ׳). אויף מאָלדאָוואַנקע האָבען די חולינגאַנעס אָבגעשטעלט אַ יודען ישעיה קרוגליאַק וועלכער איז נעבאַך אַנטלאָפען פונעם אומגליק און האָבען ביי איהם צו גענומען 7000 רובל דער נאָך האָבען זיי ביי איהם געפונען אַ רעוואָלווער האָבען זיי איהם געשאָסען מיט זיין רעוואָלווער און האָבען איהם פערדעקט מיט וויוועסקים. אַזוי האָבען די חולינגאַנעס געהרבייט זייער טיראַנישע אַרבייט כמעט פיר מעת לעת און האָבען צו ראַבעוועט כמעט דיא גאַנצע מאָלדאָוואַנקאַ אין דיא סלאָבאָדקאַ (דאָרט אַליין האָבען זיי אויס געהרג׳עט 63 יודען). און דיא דריי פערעס:פען און אויף דיא דאַטשעס און אַפילו אויף די לימאַנען און מיטען שטאָדט האָבען זיי צורויבט די פרעאָבראַזשענסקע, יעקאַטערינינסקע, רישעליעווסקי, רעמעסלינע און קאַנאַטנע און דיא יודישע גאַס. און אויף דעריבאַסאָווסקע האָבען זיי צו רויבט באַרושאַנסקעס קליינט פון זייגערס און נאָך עטליכע קליינטען און די רעדאַקציע פון דער „יודישע אָבאָזרענע״ א׳ נ׳ א׳ נ׳. בעזאָנדערס האָבען זיי זיך צוגעחאַפּט מיט א שטאַרקען אַפּעטיט צו קליינטען פון פון זייגערס, מלבושים, שוך, שליאַפּעס און בכלל אויך גאַלאַנטערייניע קליינטען און שפּייז קליינטען. קליינטען פון ביכער האָבען זיי דורך געלאָזט (עס ווייזט אויס אַז דאָס איז פאַר זיי קיין סחורה נים). קראַכמאַלניקאָווס פאַבריקאַ פון קאָנפעקטען האָבען זיי צו ראַבעוועט און דערצו נאָך אָנגעצינדען, דעם שאָדען שאַצט מען אין אַ פיר-טעל מיליאָן געלט.

אין דיא צענטראַלנע גאַסען פונעם שטאָדט האָבען דיא חולינגאַנעס ווייניגער מענשען געהרג׳עט, נאָר אויף די אַרומיגע גאַסען האָבען זיי געהרג׳עט אומברחמנות און געטהון מעשים אשר לא יעשו. (מע ווייסט נים... צו האָבען זיי געהאַט דרך אָרץ פאַר דיא צענטראַלנע גאַסען). דיא גבורה פון דיא חולינגאַנעס איז נים אויס-צומאָהלין, זיי האָבען אויפגעבראָכען שטאַרקע טירען אויפגעריסען אייזערנע שטאָרען, אויף איינינגע אָרטער האָבען זיי דיא שטאָרען צו שערען מיט אַ שער פונקט אויף דער מיט.

מע זאָל ווען איבער דערציילען אַלעס פאַרראָבנע וואָס דיא חולינגאַנעס האָבען אָבגעטהון אין די פיר טאָג, וואָלט מען אַ יאָהר כסדר געדאַרפט האַלטען אין איין דערציילען און עס וואָלט נאָך קאַרג געווען. לכן נאָמיר זיי אויף אַ ווילע צוועקווארפען און דערציילען אַביסעל פון דער

זעלבסט-שוץ [Самооборона]

די זעלבסט-שוץ האָבען אויך נים געדרימעלט. זיי האָבען געוויסט וואָס זיי האָבען צו טוהן. האָטש אין אמת זאָנען זיי נים געווען צו געגרייט דער צו, דער

אומגליק איז געווען פלוצלינג, נאָר דאָך האָבען זיי זיך תכף אָרגאַניזירט, און עס איז באַלד צו שטערט געוואָרען אויף אַללע אָרטער וויא דיא גראָראָוואָיעס פלעגען שטייען (קיין גראָראָוואָיעס זאָגען ניט געשטאַנען דיא גאַנצע צייט פונעם פאָגראָם) און פאַר יעדען טויער זאָגען געשטאַנען דיא אינוואָהנער פון יעדען הויף. דעם ערשטען אויף דער נאַכט האט מען זיך איינער דעם אַנדערען געגעבען סיגנאַלען מיט רויטע פאָנאַרטשיקעס און צייטען ווייס מיט אַ שאָס פון אַ רעוואָלווער, דיא איבעריגע נאָכט האָט מען גערעשעט גיט אַרויס ווייזען קיין פייער און קיין שאָס, כדי דיא חולינגאַנעס זאָלען ניט בעמערקען פון ווייטענס דיא וועכטער פון דער זעלבסט-שוץ. ווען עס האָבען זיך בעוויזען אין אַ גאַס דיא חולינגאַנעס האָבען יענע וועכטער פון דער גאַס תיכף געגעבען צו וויסען אַללע פאָסטען און דיא חברה האָבען זיך אין איין אויגענבליק פערזאַמעלט און מיט האָט זיי אַוועק געטריבען. אויף דיא צענטראַלנע גאַסען אוספענסקי, באַזאַרנע, באָלשאַיאַ-אַרנאַוטסקאַיאַ, מאַלאָ-אַרנאַוטסקאַיאַ, רעזניטשנאַיאַ, נאָוואָ-רעבבאַיאַ און מעשטשאַנסקאַיאַ און נאָך איינינגע האָבען זיך דיא חולינגאַנעס געפריבט עטליכע מאָל אָנפאַלען נאָר מיט האָט זיי יעדער מאָל אָבגעטריבען. נאָר דאָרט וויא דיא זעלבסט-שוץ איז געווען אַ שיואַכע אָדער עס איז גאָר ניט געווען קיין זעלבסט-שוץ דאָרט האָבען זיי געמאַכט חורבנות און הריגות וואָס זאָגען נאָך אַזוינע ניט געהערט געוואָרען. למשל אויף מאָלדאַוואַנקע, אויף דיא גאַסען: דאַלניצקי, סטעפּאָוואַיאַ, פּראָחאָראָווסקאַיאַ, קאָלאָנטאַיעווסקאַיאַ, סרעדניע, קאַרטאָמישעווסקאַיאַ, וואָלף'ס פּערעאָלאָק און אויף סלאָבאָדקע און דיא פּערעסעפּען און אויף דעם נייעם מאַרק א' נ' א' נ', דאָרט האָט מען ממש געהרגעט וועמען מיט האָט באַגעגענט אין גאַס און אין מאַרק. אַ יוד האָט ניט געקאָנט דורך געהן דיא גאַס אָדער דעם נייעם מאַרק אָדער דעם סענאָי. דאַגעגען אָבער דיא גאַסען וויא עס איז געשטאַנען דיא זעלבסט-שוץ איז געווען פינקט פאַרקערט, דאָרט האָט אַ כריסט ניט געטאָרט דורך געהן דיא גאַס. דיא עטליכע אויבען דער-מאָנטע צענטראַלנע גאַסען זאָגען דיא גאַנצע וואָך געווען לחליטען ביי דער זעלבסט-שוץ אין דיא האַנד דאָ האָבען מיר געזעהן אַ דוגמאָ פון אַ יודישער פּאָליציע. אַז עס איז דורך געגאַנגען אַ חולינגאַן, האָט מען איהם תכף אַרעסטירט און צו געגומען דיא געגזלטע זאַכען און מיט האָט איבער געגעבען אין אָנווערסיטעט. און אַז עס איז דורך געגאַנגען אַ אָרענטליכער כריסט וואָס מיט האָט געוויסט אַז ער איז ניט קיין חולינגאַן האָט מען איהם דורך געפירט פון פאָסט צו פאָסט ער זאָל בשלום אַוועק געהן אַ היים. בכלל האָט מען קיין שום כריסט ניט דורך געלאָזט ביז מיט

האָט איהם ניט בעזוכט. אַז עס איז דורך געפאָרען אַ איזוואָזשטשיק האָט מען אויך געדריסען זיך אָפּשטעלען און מיט האָט איהם בעזוכט. אַז איינער האָט זיך ניט געוואָלט אָפּשטעלען ביי איין פאָסט האָט איהם דער צווייטער פאָסט געשטעלט אַ רעוואָלווער אַ קעגען פּנים, האָט ער זיך שוין געמוזט אָפּשטעלען און מיט האָט איהם בעזוכט. דיא חולינגאַנעס וויא עס ווייזט אויס האָבען זיך דער וויסט אַז דאָ איז אַ שטאַרקע שוצונג האָבען זיי זיך שוין מער ניט געפריוט קומען אויף דיא גאַסען ביז סוף פאָגראָם.

דער קאָמיטעט פון דער זעלבסט-שוץ פלעגט שיקען אויסזעהערס אויף אַללע פאָסטען און דורך זיי האָט ער צו געשיקט אַללע נויטיגע ידיעות. איין אויף דער גאַכט האָט מען צו געשיקט אַ ידיעה אַז מיט האָט זיך דערוויסט אַז דיא חולינגאַנעס טוהען זיך איבער אין ווייבערשע קליידער כדי זיי זאָלען קאָנען דורך געהן דיא יודישע גאַסען טראָגענדיג אַהיים דיא גערויבטע זאַכען. האָט מען שוין בעזוכט דיא פרויען אויך, האט זיך אַרויסגעוויזען אַז עס איז טאַקע אָמת און מיט האָט געחאַפּט אַ סך אַזוינע איבערגעטוהענע חולינגאַנעס. אַ צווייטען אויף דער גאַכט האָט מען מודיע געווען, אַז מיט האָט זיך דערוויסט, אַז די חולינגאַנעס גייען זיך אין רויטע קרייצען אויף זייערע קליידער כדי מיט זאָל מיינען אַז זיי זאָגען פונעם קראַסנע קרעסט. (וואָרים דעם קראַסנע קרעסט האָט מען אומעטהום דורך געלאָזען פריי). דאַן האָט מען שוין אָבגעשטעלט דעם קראַסנע קרעסט אויך כדי זיך דערוויסען צו זאָגען זיי ניט קיין פאַרשטעלטע חולינגאַנעס. דערביי האָט מען געוואָהנליך איבער געגעבען דער חברה אַ סימן וויא אַזוי צו דערקאָנען דיא אָמתע געשיקטע פון קראַסנע קרעסט.

אַזוי זאָגען אַללע מיטגלידער פון דער זעלבסט-שוץ געשטאַנען אויף די פוס און געאַרבייט ענערגיש אָן שום פאָרכט גאַנצע פיר טאָג מיט פיר נאָכט. ביי אַזאַ אויס געצייכענטען אָרדנונג האָבען זיי געהאַט בכח נ[illegible]דערלאָזען קיין פאָגראָם אין גאַנצען שטאָדט. נאָר צום אומגליק האָבען . . . דיא קאַזאַקען אָנגעהויבען שוצען דיא חולינגאַנעס פון דער זעלבסט-שוץ. דיא חולינגאַנעס האָבען געזעהען אַז אַליין קאָנען זיי ניט בייַשטעהן אַקעגען דער יודישער זעלבסט-שוץ, האָבען זיי מיט גענומען אַ סך . . . קאַזאַקען, אין דער גאַס וויא זיי האָבען געוואָלט ראַבעווען זאָגען אַרויס געגאַנגען פריער דיא קאַזאַקען, איינער אַ חולינגאַן האָט פריער אויסגעשאָסען געבען אַ יודיש הויז און האָט אויסגעשריגען אַז יודען האָבען געשאָסען, דאַן האָבען שוין דיא קאַזאַקען אָנגעהויבען שיסען אָן אויפהער אויף דיא יודישע הייזער און

בען געוואָרפען אַ אימת מות אויף דער גאַנצער גאַס. דיא חברה זעלבסט־שוין האָבען שוין געמוזט אָבמרעטען. ווארים ווער קאָן שטעהן אונטער אַ מבול פון פאַטראָנעס?. דער נאָך זאָגען שוין די חולגאַנעס געקומען צום גרייטען און האָבען אויסגעראָמט יודישע הייזער און געהרגעט וועמען זיי האָבען געוואָלט און קיינער האָט זיי ניט געשטערט. אַז דיא קאָזאַקען זאָגען געשטאַנען און האָבען פערהיט דיא חולגאַנעס פון איין זייט, האָבען דיא יודישע יונגע־לייט אָנגעפאַלען אויף דיא חולגאַנעס פון דער צווייטער זייט. דאַן האָבען זיך דיא קאָזאַקען צו טהיילט אויך צווייי פּאַרטיעס און האָבען געשוצט דיא חולגאַנעס פון ביידע זייטען און האָבען אומברחמנות געשאָסען אויף דיא יודישע יונגע־לייט און האָבען איינגעג דערשאָסען אויפן אָרט און אַ סך געראַנגט. אַזוי זאָגען נעבאַך געפאַלען עטליכע איידעלע טהייערע יונגע לייט שוצענדיג זייערע ברידער. זייערע נאָמען זאָגען אויס גערעכענט אויפן סוף פון דיזען ביכעל.

דאָס לעבען און דאָס אויסערן פונעם שטאָדט אין דיא פינסטערע טאָג, לאָזט זיך גאָר ניט צו בעשרייבען. דער מסחר איז איינגאַנצען אָבגעשטאָרבען, אין גאַס איז קיינער ניט געגאַנגען, אַז מע האָט זיך אַרויסגעהאַפּט קויפען אַ ברויט, איז געווען מיט מסירת נפש, אַ סך האָבען געהינגערט, געלעבט נאָר מיט וואַסער. דאָס שיסעריי און דאָס אַרום לויפען פון דיא סאַניטאַרען טאָג מיט נאַכט, האָבען געגעבען דער שטאָדט אַ קאַרטינע פון אַ שלאַכט־פעלד מיט אַללע פּרטים. דאָס איז געווען ניט קיין פּאָגראָם נאָר אַ פאָלקאָמענע מלחמה וואָס מע גיעט אויף אַ שונא להשמיד להרוג ולאַבד. לאַנגע, לאַנגע יאָהרען וועט אָדעם ניט פאַרגעסען דעם פּאָגראָם. (בעת מיר שרייבען די שורות האָט מען שוין בעהאַלטען 300 הרוגים).

נָאך דֶעם פָּאגְרָאם.

דאָס איז געווען שבת אין דער פריה, האָבען אונזערע יודען וואָס זענען געלעגען אויף די בוידעמער און אין די קעלערס זיך אָנגעהויבען אַרויס ווייזען אויף דער ליכטיגער זון. די ערשטע אַרבייט איז געווען ביי יידען צו לויפען זוכען די צולאָפענע פון די סעמייסטווס (ווייל עס איז געווען אַזינע סעמייסטווס וואָס זענען זיך צו לאָפען יעדערער וואוהין די אויגען האָבען אים געטראָגען און איינער האָט ניט געווּסט פונעם צווייטען, און געוואָהרע ווערען צו לעבען נאָך די קרובים. אין גאַס האָט מען געקאָנט זעהען קאַרטינעס ווי איינער איז געפאַלען דעם צווייטען אויף דעם האַלדז און זיך ווייגענדיג צוקושט. ווייל דער האָט גערע־

בענט דעם פאַר אַמת און דער דעם. לכן, אַז מע האָט זיך געפינען לעבענדיג האָבען זיי זיך צווייגנט פאַר פרייד און האָבען זיך צוקושט. און בכלל ווען איינער האָט דערזעהען אַ בעקאַנטען האָט מען געדאַנקט גאָט וואָס מע איז לעבען געבליבען. ארום זאָנטאָג, מאָנטאָג האָט די גאַנצע שטאָדט אָנגעהויבען גוועען

אויף דֶעם בֵּית־הַקְּבָרוֹת

זעהען און דערקאָנען די טוידטע. דער גאַנצער וועג וואָס פיהרט צום בית עולם איז געווען פאַרפלויצט מיט טראַמווייען, מיט דראָזשקעס, און מיט פוס גייערס. די גאַס איז געווען שוואַרץ מע האָט קאָם געקאָנט דורך פאָהרען. אויפ'ן בית הקברות האָט מען געזעהען קאַרטינעס וועלכע האָבען צוריסען יעדער יודיש האַרץ. אויף עטליכע אָרטער ליגען אויסגעלייגט הרוגים ווי די שאָף און אַ עם רב שטעהט אַרום זיי און בעקוקט זיי און טרערען גיסען ביי יעדען ווי פון אַ קוואַל: מע הערט אַ יאָמער אַ קלאָג פון אַללע זייטען, דאָ האָט אַ פאָטער דערקאָנט אַ זון, דאָרט האָט אַ פרוי דערקאָנט אַ מאַן, אַ טאָכטער, אַ פאָטער, אַ ד. ג. איין מאַן האָט דערקאָנט אַ פרוי מיט פינעף קינדער.

אַ סך ליגען מיט אָבגעשניטענע אברים, פרויען מיט אָבגעשניטענע ברוסטען צוריסענע קינדער אַ סך קאָן מען ניט דערקאָנען ווער זיי זענען, ווייל דאָס פנים איז שטאַרק צושלאָגען. און צווישען זיי ליגען שורות פון די גבורים וואָס זענען געגאַנגען שיצען זייערע ברידער. יונגע מענשען, טייערע נשמות. מענשען וואָס האָבען נאָר וואָס געדאַרפט אָנהויבען מאַכען זיך אַ לעבען, מענשען מיט קענטעניש נוצ־ליכע פאַר זיך און פאַר'ן פאָלק. דאָס רוב ציוניסטען און כלל־טוהער, צווישען זיי דער סטודענט לעווינטין אַ בעוואוסטער כלל־טוהער, און דער לעהרער פון דער יודישער קאַזיאָנער שולע ליב ווינסאָצקי. קיינער קאָן ניט אויף זיי אַ קוק טוהן און עס זאָל זיך ניט אַרויס רייסען פונעם האַרצען אַ ביטערער טיפער זיפץ און עס זאָל זיך ניט אויף עפענען אַ קוואַל פון טרעהרען. יעדער האַרץ האָט געקאָנט צוגאַנגען ווערען הערענדיג ווי אומגליקליכע בעוויינען נעבאַך זייערע פאָטערס, מוטערס, שוועסטער, ברידער, קינדער וכדומה. און אַללע מאָל הערט מען אַ געוואַלד: דאָ איז אַ פרוי געבליבען חלשות נעבען איהר מאַן, דאָרט חלשט אַ טאָכטער און פאַלט אויף איהר פאָטער. און די סאַניטאַרען לויפען ארום מיט פלעשעליך און ראַטעווען. און אַללע מינוט פיהרט מען צו נייע הרוגים, און עס ווערט נייע געוואַלדען, נייע יללות. און דאָרט ווייטער אַביסעל שטייהען

עטליכע שורות יונגע לייט און גראָבען לאַנגע קאַנאָוועס אויף צו באַהאַלטען די טויטע. קיין ריידעס קיין הספדים האָט מען ניט געמאַכט, עס איז שוין געווען איבערויג מע האָט אַללע געהאַלטען אין איין קלאָגען און יאָמערען. דער וואָס איז אַליין ניט געווען דאַמאָלס אויף דעם הייליגען אָרט, דעם קאָן מען ניט אַרויסגעבען מיט דער טויטער פעדער די אַללע טרויעריגע האָרצרייסענדיגע קאַרטינעס. עס איז געווען פאָטאָגראַפען אויך וואָס האָבען אַראָב גענומען בילדער פון אַללעס, ווער עס זעהט די בילדער פיהלט שוין אויך אַביסעל פון דעם אַללעמען וואָס מיר האָבען געפיהלט זעהענדיג דאָרט.

אַז מע האָט געענדיגט מיט די טויטע האָט מען זיך ערשט גענומען צו די לעבענדיגע. מע האָט צונויף גענומען אַללע אומגליקליכע וואָס זענען געבליבען אָן דירות און אָן מיטלען צום לעבען. און מע האָט זיי אַריין גענומען אין תלמוד־תורה און אין אַהודיטאָריע און אין די קאַזיאָנע שולען און אין פריוואַט שוהלען. סך הכל אין 35 פונקטען האָט מען אַריין גענומען לערך 10.000 מענשען מיט קינדער און מע האָט זיי געגעבען עסען און טרינקען און אַילעס וואָס מע דאַרף און מע האָט געזעהען אָנקליידען די נאַקעטע און איינינע האָט מען געגעבען אַר־בייט און מע האָט זיי געצאָהלט. אַזוי האָט מען זיי דאָרט געהאַלטען אַ שטיק צייט. דערנאָך האָט מען יעדען פאַרזאָרגט מיט וויפיעל מע האָט געקאָנט און מע האָט זיי אַרויסגעלאָזט אויף גאָט׳ס וועלט. נאָר געוועהנליך וועט די שטאָדט נאָך אַ לאַנגע צייט דאַרפען צונויף נעמען געלט און אַכטונג געבען אויף די וואָס קאָנען זיך אַליין ניט שטעלען אויף די פוס ובפרט אויף די יתומים. ווענען זיי נעבאַך איז נאָך דאָ אַ סך וואָס צו זאָרגען.

חוץ די וואָס מע האָט אַריין גענומען אין די שולעס איז נאָך געבליבען אַ סך מעהרער אין זייערע צובראָכענע דירות, נאָר מע האָט זיי אַרויס געגעבען אַללע טאָג פאַרציעס פון עטליכע קהל־עשע קעכען. ס״ה איז געווען אַזוינע אומגליקליכע וואָס זאָגען געבליבען אָן מיטלען ביז 40.000 נפשות. חוץ דעם איז דאָ פיעל טויזענדער מענשען וואָס מע האָט זיי אַליין ניט געראַבעוועט נאָר עס האָט זיי געשאַדעט וואָס מע האָט יענעם געראַבעוועט. למשל: לעהרערס פריקאַזשיקעס, כלי־זמר וכדומה. די שרעקליכע נויט איז איבעראַל. שנעלע הילף איז נויטיג!

די העלדען פון דער זעלבסט-שוץ (Самооборона) וועלכע האבען זיך געאפפערט אויף קדוש השם.

	יאהרען
פייוול ב״ר נחמן גרינבערג	22
מרדכי ב״ר פישל שעסקאווסקי	24
מרדכי ב״ר משה בעליק	18
חיים ב״ר בנימין ביעליאווסקי	18
פנחס זאטולאווסקי	22
משה ב״ר יוסף פאליאק	27
ליב ב״ר אביגדר וויסוצקי	26
שמואל ב״ר שמעון גרויסמאן	22
הירש ב״ר הירש קאפלאן	32
ניסן ב״ר מרדכי גוראלניק	18
יעקב ב״ר ניסן צירקין	19
צדיק וואלף ב״ר ישראל משה מעקלר	20
פרידל ב״ר ישעיהו ליב שטראם	21
ישראל ב״ר דוב שפירא	22
אליעזר ב״ר ליב פאליאקאוו (סטודענט)	18
יעקב ב״ר הירש צאפ	28
יעקב ב״ר ארי׳ ציפורען	19
ישראל הירש ב״ר יצחק ליב לייפר	22
אליעזר ב״ר משה ריזסקי	22
יצחק ב״ר יוסף לאנדא	30
אייזיק ארי׳ ב״ר שלמה סטיר	21
פישל ב״ר ראוב שמאלץ	15
בן ציון ב״ר חיים וואלף נוגער	20
וואלף ב״ר לוי יצחק סיגאלאוו	24
הירש ב״ר חייקל קריטשעווסקי	19
מרדכי ב״ר דוב לעבעדינסקי	21
זנביל הארנשטיין	22
יחיאל לעבענזאן מקישינעוו	24
הירש משה לעוויטין	26
יעקב ברייטמאן	—
פנחס בורד	19
ראסאווסקי	16
שטיוול	—
שמעון וואלינסקי	—
ראובן בובים	18
דוד האלבערג	—
הירש ב״ר בנציון האפענהענדלער	18
ליב בן בצלאל לעוו	20
יצחק ב״ר אברהם לעשטשינסקי	33

	יאהרען
שמואל אייזמאן	16
נחום ווייצמאן	13
פרץ (פעטטי׳) יאפפע (סטודענט)	23
אברהם וואלף שעלטאווסקי	20
ליב סאראקין	20
אליעזר טשאפליק	20
הירש ב״ר מיכאל פאלשיצקי	19
אלכסנדר ב״ר יהושיע לעוונשטאמם	21
נח ב״ר אפרים מאנאסטירסקי (סטודענט)	22
משה לעוויטין (סטודענט)	26
יוסף אקסענהענדלער	
לייב ב״ר אברהם פייער	

פרויען-העלדען פון דער זעלבסט-שוץ.

ליובא פערלמאן	27
שרה בת ליב קאלאדיצקאיא	18
לאה בת ר׳ משה יפין	23
בתיה פיינשטיין	28

קריסטען פון דער זעלבסט־שוץ וועל־כע האבען זיך געאפפערט פאר יודען.

א. ג. קלדיאשווילי, גרוזין לאבאר. אוניוו קאנאניאנץ סטודענט	
א. ארוניאנץ 〃	
סארקיסאוו 〃	
אמעטיסאוו 〃	
י. י. שמיטד	
י. א. שעלודשענקא	
באיראַרמאוו	
א. י. ווייַנקיטש	
גריגאריא מאשינאוויטס גימנאזיסט	17
וולאדיסלאוו שינקארשזעווסקי	
פ. ט. פאסעטשניק בעל־מלאכה אייזענבאן	
י. א. פיוספעיעוו 〃 〃	
סידעלניקאוו 〃 〃	
קאסטי 〃 〃	18
סעמען ראטע	19
סאסנאווסקי	

	יאהרען
אלחנן (חנה) ב"ר יצחק בראָוועד	20
משה ב"ר אברהם ספיוואקאוו	60
חייקל ב"ר מרדכי רייניש	58
אברהם ב"ר ישעיה טא־טאקאווסקי	17
יקותיאל ב"ר אהרן קאטליארסקי	71
משה ב"ר הענך קנאפעל	44
ברוך ב"ר אברהם קאמאראוו	27
בער ב"ר גרשון פאָלישק"ס	28
הירש ב"ר פסח בוביה	46
אסתר בת נתן בלאנק	52
משה ב"ר וואלף יאפפין	72
גיטיל בת מרדכי פוסטילניק	72
שאול ב"ר שלמה באָרשטשיק	21
ישראל ב"ר יחיאל באלאנאווסקי	4
יוזיף ב"ר שמואל האניקבערג	64
מנשה ב"ר אברהם רייכער	20
יעקב ב"ר קלמן בראָנזעל	54
ליב ב"ר יצחק יואל ווארנאוויצקי	57
מאיר ליב ב"ר יהודה ווינאגראד	42
יוסף ב"ר הירש קרימנוז	19
משה וואריאט	45
נחמן ב"ר אברהם פרילוצקי	65
גרשון דוב ב"ר מרדכי חלפין	21
דוב ב"ר שמואל ניסן מעניוק	36
שמואל ב"ר מרדכי חוט	40
צבי יעקב ב"ר בער חמעלניצקי	44
מרדכי ב"ר יוסף שיינדערס	50
יצחק ב"ר אהרן מאָבער	25
בער ב"ר שמואל אַטט	4
אהרן ב"ר אלימלך בערדיטשעווסקי	65
משה ב"ר אידיל מאנקאווסקי	19
שמואל ב"ר אהרן ליפשיץ	42
יצחק ב"ר בער שוסטער	50
ישעיה ב"ר יוסף סטרעשינסקי	18
אברהם ב"ר אשר קאפלאן	48
שלום ב"ר הענך סטאראָמסקי	28
שלמה ב"ר הירש הויכמאן	45
שלמה ב"ר לעמיל ראזענבליט	34
ליב ב"ר בער דאווידאוויטש	40
ישעיה ב"ר יצחק קרוגליאק	48
הירש ב"ר אליעזר אָקאָניק	44

	יאהרען
מיכאל ב"ר אליעזר אקאניק	55
ישעיה ב"ר שלמה געלמאן	25
יהודה ליב ב"ר ישעיה אליעזר גאלדשטיין	18
שרה בת מאיר מאשקאוויטש	65
ליב ב"ר אברהם יצחק ווידאַרבער	21
אליהו ב"ר משה קאהאנסקי	21
יצחק ב"ר אהרן שיימאן	24
יעקב ב"ר ליב וואָלאָדאַרסקי	65
שמואל ליב ב"ר יצחק זיבערשטיין	72
יעקב ב"ר גבריאל ראָמאָוו	16
ישראל ב"ר יהושיע העשיל סימא	16
אברהם ב"ר צבי פאבריקאַנט	20
עקב ב"ר הירש סינגאל	67
יצחק ב"ר שלומה וואָבערמאן	25
אליעזר ב"ר משה שווארצבארד	19
נתן ב"ר יהודה מאגילעוסקי	36
אהרן ב"ר שכנא אָרטענבערג	40
דוד ב"ר משה פאדאלסקי	33
ישראל משה ב"ר הירש זאמבי	51
אליעזר ב"ר גרשון לאזעבניק	55
לוי יצחק ב"ר מיכל גפן	68
אברהם ליב ב"ר צבי קריימערמאן	38
אברהם ב"ר תנחום פאבריקאנט	35
משה ב"ר יוסף נאסוחאוויצקי	28
גרשון ב"ר אייזיק חארלאס	15
אברהם ב"ר יצחק מאסיוקאוו	36
פייוויל ב"ר משה שוטיאק	48
חיה שיינדלים	50
שמואל יעקב קאָפמאן	58
אידל ב"ר ישראל יאנקא	31
יעקב ב"ר משה נעמיראווסקי	15
ברוינה בת ליב בער מאַפטיל	9
שלמה זאבאָקריצקי	42
שרה בת הירש פעלד	70
זנוויל ב"ר שמעון גרינבערג	56
אליעזר ליב ב"ר אליה בער באליק	19
יוסף ב"ר מרדכי שווינדלער	18
בנימין באריסאַווסקי	15
שמשון ב"ר יוקיל ציטעלמאן	80
שמואל ב"ר זכריה זאטוראווסקי	32
יעקב ב"ר דוד שוחט	42

	יאהרען
שניאור ב"ר מרדכי חערסאנסקי	32
חירש ב"ר חיים ווערניק	53
שמואל ב"ר אפרים הערשהארן	37
אלטער בן ציון ב"ר ליב מען (עקסטערן)	28
יצחק ב"ר סערגיי גורפיין	48
שמואל ב"ר מרדכי מאקאָגאָן	55
אליעזר ב"ר חיים אשר וואפנער	37
אברהם ב"ר אליהו וואלף קאָוואל	33
סענדער יצחק ב"ר אליעזר געלבאך	21
יוסף ב"ר אליהו וואלפסאן	51
יוסף ב"ר ישעיה פאטסמאן	20
חיים צבי ב"ר מנחם מאָנוס שטעכער	31
יוסף בן פנחס עלטמאן	20
מרדכי ב"ר אברהם בירמאן	19
יעקב בהרב ר' דוד ציוני	19
הירץ ב"ר ליפא גיטין	20
דוב ב"ר מרדכי דארין	31
הייזי בת ר' יעקב וואלף זעלצער	30
בנה איסר ב"ר פייוויל זעלצער	1½
ברוך ב"ר ירחמיאל ליב קאפלאן	20
סאסיע גרינבערג	—
פריידע בת ר' מאיר עלמאן	38
פערל בת דוד קלאָפער	37
ליבע ווינבערג	—
חנה יאנקעלעוויטש	72
ראסי שיפרה בת ר' משה רעכים	8
בלתי נודעה (שנותיה בערך)	30
חנה בת ר' צבי לאיעוו	62
פערל באָגאָמאָלנאיא	16
חיה קאפלאן	60
רבקה בת ר' אברהם ווארשאווסקי	40
מינציא מילמאן	40
ישראל בר' זיסי עלמאן	10
יצחק משה ב"ר דוד ליאשקעוויטש	20
יהושע ב"ר דוב שוכמאן	46
ליב ב"ר יעקב מאנדעל	21
משה ב"ר אליהו גאבער	34
אבא פנחס ב"ר עקבה בראנשטיין	54
שמואל הירש ב"ר משה פוסטילניק	—
ברוך ב"ר אליעזר שער	27
דוד ב"ר משה מאריאנאווסקי	25

	יאהרען
חיים לייב ב"ר יצחק דוחנעוויטש	47
יעקב ברייטמאן	24
יעקב ראבערמאן	25
אליהו ב"ר שלמה הכהן געלמאן	25
יעזיב ב"ר יהודא יצחק מארדבאוויטש	46
חיים שלמה קאפלאן	—
יוסף ב"ר יעקב קאפלאן	17
אברהם ב"ר משה ווייצמאן	58
חייקל ב"ר אברהם ווייצמאן	35
זלמן ב"ר אהרן בארשטש	19
יחיאל לייבזאן	24
חיים ב"ר יוסף סאבער	46
שמואל בן ליב ווינשטיין	45
מרדכי ב"ר ניסן וואקסמאן	55
אידיל ב"ר ליב זאקס	21
יוסף ב"ר שמואל גוראלניק	18
יהושע העשיל ב"ר יצחק סימא	36
אהרן משה ב"ר מיכל ספיוואקאוו	23
בצלאל משה ב"ר ליב שניידער שטיפלמאן	50
אהרן אשר מילמאן	40
שלום ב"ר נתן ווארשאווסקי (מורה עברי)	40
יחזקאל ב"ר בער בערמאן	35
יעקב ב"ר פישיל גרינבערג	58
נחום ב"ר אהרן בארשטש	23
מישיל ב"ר ליב דאווידאוויטש	22
שאול ב"ר אהרן האלבערשטאט	21
משה מענדיל ב"ר צדוק שמויש	53
יוסף חיים ב"ר אריה מילינארים	32
שמחה ב"ר גרשון ווייסבערג	28
דוד בן ישעיה קאמעלפעלד	29
נחום משה בן בער יאנאווסקי	33
צבי ב"ר ישעיה טרינטענפיש, איש צבא	47
שמואל ב"ר ישראל אטלאס	19
יעקב יצחק ב"ר ליפא רויזענבליט	20
אברהם דוד ב"ד שמחה ראפאפארט	30
יצחק ב"ר דוד האצקעלעוויטש	41
יעקב ב"ר דוד גאלדשפינער	17
זוסיא ב"ר דוד פרילוצקי	52
בנו בער	18
שלום יצחק ב"ר אריה גרשון רודניק	63
חנה בת ר' פייוויש אַנגעלאוויטש	27

די נעמען פון די קרבנות וועלכע זענען אומגעבראכט געווארען אין אדעסא.

	יאהרען
יעקב ב"ר גרשון ניזשניק	53
בנו וואלף ב"ר יעקב ניזשניק	19
אביגדור ב"ר משה חיים קופערבערג	60
שלום ב"ר ביינישׁ קאָזאָדאָי	21
אברהם אליעזר ב"ר ליב פעפער	22
אברהם קאמאראוו	56
עוזיאל ב"ר משה פאסטערנאק	23
זלאטע בת בנימין שור	43
מיכל ב"ר ליב קראסנער שילמאן	21
אליעזר ב"ר דוד גאליאק	36
מרדכי ב"ר יחיאל געלעלער	27
דוד דייטש (מדובין).	35
פריידי ראבינאוויטש	70
שמעון דיספעטשין	24
יעקב ב"ר דוד ליב טאווביס	52
אברהם ב"ר נחום ראבינאוויטש	60
בער ב"ר דוד באָסאקאָוו	9
ברוך ב"ר שלום בערשאדסקי	70
זאב וואלף ב"ר יודיל דאשעווסקי	42
קעסעל	—
שמואל ב"ו' משה ליפסקי	20
יחזקאל ב"ר צבי פליגעל	17
שמואל ב"ר שכנא ליזענמאן	20
יעקב ב"ר אברהם ווייצמאן	21
דוב ב"ר מאני לעוויט	39
גדליהו ב"ר יונה ליב אראָניך	39
פסח צבי ב"ר מלך האָפמאן	28
מרדכי ב"ר דוב שפרונג	14
יצחק ב"ר חיים קלאר	38

	יאהרען
הירש ב"ר מיכל סקאפיס	18
וואלף ב"ר משה גארינסקי	46
יוסף שמואל ב"ר יואל הירש אפטעקאר	30
שלמה ראבינאוויטש (בא מריגא)	30
דוד ב"ר יוסף האפמאן	56
יצחק ב"ר ליב בראמעקער	22
באריס פאסעקאוו	8
יצחק ב"ר יחיאל טעפליצקי	
שמעון ב"ר יונה קאפמאן	21
עקיבא ב"ר משה זשוראוויצקי	18
יעלענא בת יצחק ווייגגורט	2½
ליב פודעלמאן	33
פראדא פערל בת דוד גדליהו שוועץ	36
דוד ב"ר בער געללער	25
בנציון ב"ר משה גרויסמאן	35
אברהם ב"ר שלמה ליובאטשינסקי	20
מרדכי ב"ר צבי גארדענבערג	23
הירש ב"ר גדליה יאנקיס	59
רפאל ב"ר אברהם בייבילענקא	19
רפאל ב"ר אברהם טשערניאווסקי	16
יצחק ב"ר חיים קלאר	38
ישראל ב"ר משה באָגינאָוו	35
חנה רבקה רעכעס (מווילנא)	20
דוד ליב ב"ר אברהם גאליבורט	21
אביגדור ב"ר אברהם שווארצמאן	65
יצחק וואלף ב"ר אביגדור שווארצמאן	23
אברהם פארטשיק	4
סלאָווע בת ר' דוד קארסונסקי	35
חנה בת ר' יוסף חלפין	33

און נאך 26 קרבנות וועלכע זענען געווען אונמעגליך צו דערקענען.

КРОВАВЫЕ ДНИ

Составилъ Д. Гуревичъ.

Дозволено цензурою Одесса, 8 Ноября 1905 года.
Типографія Братьевъ Блетнийкихъ, Полицейская № 21.

געבראכט

עס איז ארויס פון דרוק:

1) שטיינער שרייהען . . . . . פרייז 5 קאפ
2) א סגולה גענען פאגראמען . . . . . „ 5 „
3) אבריעף פון א סטודענט פון דער אמת'ר וועלט „ 5 „
4) דער בלוטיגער פאגראם אין אדעססא . „ 5 „
5) ר' גמליאל קומט פון דער מלחמה . . „ 5 „

פרייז 5 קאפ

СКЛАДЪ ИЗДАНІЯ:
Книжный магазинъ Бр. Блетницкихъ
Одесса, Еврейская № 37.